

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 738/07-9

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sutkinje Vrhovnog suda Senke Klarić-Baranović kao predsjednice vijeća, te suca mr. sc. Marijana Svedrovića i sudaca porotnika B. K., B. G. i J. G. kao članova vijeća, uz sudjelovanje Željke Kovačiček kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv opt. M. H., zbog kaznenog djela iz čl. 124. st. 1. i 2. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske, povodom žalbe državnog odvjetnika podnesene protiv presude Županijskog suda u Karlovcu od 28. ožujka 2007. godine, broj: K-7/04, na temelju rasprave održane 20. travnja 2009. godine i 04. svibnja 2009. godine pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom, u nazočnosti opt. M. H. i njegovih branitelja K. V. i I. M., odvjetnika iz Z., punomoćnika ošt. S. Š., L. Š., odvjetnika iz Z., te zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Antuna Kvakana, dana 04. svibnja 2009. godine,

p r e s u d i o j e:

Prihvaća se žalba državnog odvjetnika, p r e i n a č u j e s e prvostupanjska presuda Županijskog suda u Karlovcu od 28. ožujka 2007. godine, broj: K-7/04 te se na temelju čl. 384. st. 1. u vezi čl. 355. ZKP, i z r i č e:

opt. M. H. (sa osobnim podacima kao u pobijanoj presudi)

k r i v j e

što je:

dana 21. rujna 1991. godine, oko 21,00 sati, u K., protivno čl. 23. toč. c) I. Glave II. dijela Pravilnika o zakonima i običajima rata na kopnu, koji su sastavni dio IV. Haške konvencije iz 1907. godine, odnosno protivno čl. 3. st. 1. toč. 1. i st. 2. toč. a) I. dijela III. Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima od 12. kolovoza 1949. godine, za vrijeme dok su u predgrađima R., M. i L. pripadnici Ministarstva ... i Zbora narodne garde ... odbijali napade aktivnog i rezervnog sastava tzv. JNA na grad, kao pripadnik posebne jedinice policije Policijske uprave ..., po primitku zadatka da sa svojom grupom čuva i preprati u prostorije Policijske uprave grupu vojnika koji su predali oružje, dolaskom na

most preko rijeke K. u R., iako nisu bili neposredno ugroženi životi njega i drugih policajaca, iz mitraljeza „Ultimax“ pucao u vojnike, pri čemu su uslijed mnogobrojnih strijelnih rana glave, trupa i udova umrli J. S., B. K., N. P., M. S.1, M. L., N. B., S. M., S. G., M. S.2, Z. K., M. B., V. B. i M. P., dok je D. M. zadobio više prostrijelnih rana, a S. Š. je od raspadnutih projektila puškomitraljeza „Ultimax“ zadobio eksplozivnu ranu iznad lijevog oka s razderotinom iznad lijevog oka i gornje vjeđe gornjeg oka te razdor očne jabučice i eksplozivne rane leđa sa zrakom u lijevom prsištu, koje povrede su bile teške i po život opasne, ali su uslijed liječničke intervencije ostali na životu,

d a k l e, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba ubio i ranio više osoba koje su se bezuvjetno predale,

č i m e j e, počinio kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – protupravnim ubijanjem i ranjavanjem neprijatelja – iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH, pa se opt. M. H., po čl. 124. st. 2. OKZRH, uz primjenu odredbi čl. 38. toč. 1. i 2. i čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZRH

o s u đ u j e

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU 8 (OSAM) GODINA.

Po čl. 45. st. 1. OKZRH, opt. M. H., se u izrečenu kaznu uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 06. ožujka 1992. godine do 04. rujna 1992. godine te od 05. svibnja 2009. godine – pa nadalje.

Po čl. 122. st. 4. ZKP opt. M. H. u cijelosti se oslobađa obveze naknade troškova kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1.-6. ZKP.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijskog suda u Karlovcu od 28. ožujka 2007. godine, broj: K-7/04, opt. M. H., po čl. 354. toč. 1. ZKP, oslobođen je od optužbe da bi počinio kazneno djelo iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH, činjenično i pravno opisanog u izreci pobijane presude.

Po čl. 123. st. 1. ZKP troškovi kaznenog postupka pali su na teret proračunskih sredstava.

Po čl. 132. st. 3. ZKP oštećenici su upućeni da svoje imovinskopravne zahtjeve mogu ostvarivati u parnici.

Protiv te presude žalbu je podnio državni odvjetnik zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP i zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja iz čl. 366. st. 1. toč. 3. u vezi čl. 369. st. 2. ZKP, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, pobijanu presudu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na žalbu državnog odvjetnika podnio je opt. M. H., po svojim braniteljima K. V. i I. M., odvjetnicima iz Z., s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, žalbu državnog odvjetnika odbije kao neosnovanu i potvrdi prvostupanjsku presudu.

Po čl. 373. st. 1. ZKP predmet je dostavljen državnom odvjetniku Republike Hrvatske na dužno razgledanje koji je nakon razgledanja spisa bez odgode vratio spis Vrhovnom sudu Republike Hrvatske s prijedlogom da se žalba državnog odvjetnika u cijelosti uvaži te predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

O sjednici vijeća, po čl. 374. st. 1. ZKP, uredno su izviješteni branitelji opt. M. H., K. V. i I. M., odvjetnici iz Z., koji su sjednici vijeća i prisustvovali, a sjednici vijeća prisustvovao je i zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Drago Marincel.

Drugostupanjska sjednica Vrhovnog suda Republike Hrvatske održana je dana 24. rujna 2008. godine. U tijeku nejavne sjednice vijeće je ex officio odlučilo da u ovom kaznenom predmetu, Vrhovni sud Republike Hrvatske kao drugostupanjski sud, treba donijeti odluku na temelju održane rasprave (čl. 375. st. 1. i 2. ZKP) jer su u cijelosti ostvareni svi zakonski uvjeti iz čl. 376. st. 1. ZKP, tj. vijeće je ustanovilo da je činjenično stanje u pobijanoj presudi pogrešno utvrđeno i da je radi odlučivanja o njemu potrebno na raspravi ponoviti neke već prije izvedene dokaze od strane prvostupanjskog suda i da postoje opravdani razlozi da se predmet (zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja) ne vrati prvostupanjskom sudu na ponovnu glavnu raspravu.

Prije iznošenja razloga o tome zašto drugostupanjski sud smatra da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio činjenično stanje, i zašto smatra da postoje opravdani razlozi da se predmet ne vrati prvostupanjskom sudu na ponovnu glavnu raspravu, na sjednici vijeća održanoj 24. rujna 2008. godine trebalo je odlučiti o još jednoj važnoj procesnoj okolnosti: državni odvjetnik podnio je žalbu protiv pobijane presude, ne samo zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja već i zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP, tj. da u pobijanoj presudi nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, odnosno, da razlozi koji su izneseni su nejasni i u znatnoj mjeri proturječni.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, o istaknutoj bitnoj povredi odredaba kaznenog postupka odlučivao je na sjednici vijeća održanoj dana 24. rujna 2008. godine i utvrdio da takva bitna povreda kaznenog postupka nije ostvarena.

Prije svega, isticanje državnog odvjetnika da prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude „nije naveo razloge o odlučnim činjenicama“ uopće nije obrazloženo, a isticanje državnog odvjetnika da je prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude iznio „nejasne i u znatnoj mjeri proturječne razloge“ u pogledu karakteristika napada kod primjene pravne ustanove iz čl. 29. st. 2. KZ-a, tj. da prvostupanjski sud istovremeno utvrđuje da je napad na opt. M. H. bio „izravno predstojeći“, ali i da je opt. M. H. bio „napadnut“ od zarobljenika (str. 25. pobijane presude), nije prihvatljivo za Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Naime, za razliku od državnog odvjetnika, Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra da prvostupanjski sud nije ostvario navedenu bitnu povredu odredaba kaznenog postupka, jer razlozi o vrsti napada niti su nejasni, a niti proturječni – pogotovo ne u smislu ostvarenja bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP, tj. da su ti razlozi potpuno nejasni i da su u znatnoj mjeri proturječni.

Prvostupanjski sud utvrdio je u odnosu na opt. M. H. da je prema njemu postojao „izravno predstojeći

napad“, a u odnosu na svjedoka G. Č. da je postojao „napad“ (od strane zarobljenika na začelju kolone), i tu nikakve nejasnoće i proturječnosti nema, barem ne u smislu ostvarenja bitne povrede odredaba kaznenog postupka, na koju ukazuje državni odvjetnik u žalbi. Druga je stvar što je prvostupanjski sud, upravo u pogledu postojanja napada na opt. M. H., pa i napada na svjedoka G. Č. „pogrešno utvrdio činjenično stanje“, ali to nema nikakve veze sa navedenim ostvarenjem bitne povrede odredaba kaznenog postupka na način opisan u žalbi državnog odvjetnika.

Stoga, niti navod državnog odvjetnika iznesen u završnoj riječi na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske 04. svibnja 2009. godine „da državni odvjetnik ustraje samo na žalbenom osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, jer je istaknuta bitna povreda odredaba kaznenog postupka u žalbi otklonjena već održavanjem rasprave pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske...“ nije relevantan za Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, jer takva povreda, prema naprijed iznijetom, i nije ostvarena, a jasno je, da je „morala“ biti „otklonjena“ prije zakazivanja rasprave pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, sukladno odredbi čl. 376. st. 1. ZKP, budući da se rasprava pred drugostupanjskim sudom i može održati samo radi ispitivanja pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a ne radi ispitivanja ostalih osnova žalbe, pa niti bitne povrede odredaba kaznenog postupka na koju ukazuje državni odvjetnik u žalbi. Osim toga, takva povreda (bitna povreda odredaba kaznenog postupka) ne može biti „otklonjena“ u drugostupanjskom postupku održavanjem rasprave pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, jer je drugostupanjski sud dužan preispitati njeno postojanje u odnosu na činjenično stanje utvrđeno u pobijanoj presudi, a ne postupku koji je uslijedio nakon toga, što je Vrhovni sud Republike Hrvatske i učinio na sjednici vijeća održanoj 24. rujna 2008. godine i kada njeno postojanje nije našao, i kada je donio odluku da su ispunjeni svi zakonski uvjeti iz čl. 376. st. 1. ZKP.

Isto tako, Vrhovni sud Republike Hrvatske na drugostupanjskoj sjednici održanoj 24. rujna 2008. godine je zaključio da je ispunjen i daljnji uvjet za primjenu odredbe čl. 376. st. 1. ZKP, tj. da postoje opravdani razlozi da se predmet ne vrati prvostupanjskom sudu na ponovnu glavnu raspravu.

Prije svega, kazneni postupak protiv opt. M. H. zbog kaznenog djela iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH traje gotovo punih 18 godina, s time da je prvostupanjski sud donio prvu oslobađajuću presudu 1992. godine, drugu oslobađajuću presudu 2002. godine i treću oslobađajuću presudu 2007. godine, što ukazuje da je opt. M. H. bio podvrgnut dugotrajnom suđenju, a s druge pak strane, sumnja u ispravnost utvrđenog činjeničnog stanja od strane prvostupanjskog suda, uvijek se ispoljavala u pogledu jedne te iste odlučne činjenice: je li opt. M. H. (ili druga osoba) bio napadnut od strane neprijatelja, tj. je li opt. M. H. postupao u stanju nužne obrane iz čl. 29. st. 2. KZ-a, i time ostvario djelo koje po zakonu nije kazneno djelo (čl. 354. toč. 1. ZKP), ili nije postupao u takvom stanju.

Prema mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske bilo bi vrlo nesvrishodno ponovno ukidati prvostupanjsku presudu, ponavljati cjelokupni glomazni prvostupanjski postupak, izvoditi ponovno brojne dokaze (a koji nisu u neposrednoj svezi s bitnim obilježjima kaznenog djela zbog kojeg se tereti opt. M. H., bez obzira na to što i te okolnosti predstavljaju važne okolnosti), odugovlačiti kazneni postupak koji ionako već traje izvan svih razumnih granica, dok s druge pak strane, u vijeću na temelju održane rasprave Vrhovni sud Republike Hrvatske može koncentriranije odlučivati o spornim činjenicama i sam utvrditi činjenično stanje vodeći pritom računa da raspravljanje na drugostupanjskoj raspravi, kada je u pitanju žalbeni osnov pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, mora obuhvatiti sve odlučne činjenice na kojima treba temeljiti presudu, a u smislu odredbe čl. 376. st. 1. ZKP, i mora

prvenstveno obuhvatiti one činjenice (dokaze) koje su izvedene pred prvostupanjskim sudom, a čije će se izvođenje ponoviti neposredno na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom.

Kako je na sjednici vijeća održanoj dana 24. rujna 2008. godine odlučeno da se drugostupanjska odluka u ovom kaznenom predmetu donese na temelju održane rasprave pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, određena je rasprava pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske za 20. travanj 2009. godine (s nastavkom 04. svibnja 2009. godine), i po čl. 376. st. 2. ZKP na raspravu pred drugostupanjskim sudom pozvani su: opt. M. H., branitelji opt. M. H. K. V. i I. M., odvjetnici iz Z., pozvan je državni odvjetnik – a pristupio je na sjednicu vijeća zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Antun Kvakana, ošt. S. Š. i njegov opunomoćenik L. Š., odvjetnik iz Z., vještaci prof. dr. sc. J. Š. – vještak sudske medicine i dipl. ing. D. T. – vještak balističke struke, te svjedoci G. Č. i D. G., koji su svi pristupili na raspravu pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, a koja je održana 20. travnja 2009. godine i 04. svibnja 2009. godine.

Žalba državnog odvjetnika je osnovana.

U pravu je državni odvjetnik kada u žalbi ističe da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio činjenično stanje.

Naime, iz pobijane presude proizlazi da je prvostupanjski sud utvrdio da je opt. M. H. kazneno djelo iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH, činjenično i pravno opisano u izreci pobijane presude, počinio u stanju nužne obrane (čl. 29. st. 2. KZ-a) i zbog toga je prvostupanjski sud, po čl. 354. toč. 1. ZKP, opt. M. H., za to kazneno djelo, oslobodio od optužbe.

Prvostupanjski sud pravilno interpretira zakonsku odredbu čl. 29. st. 2. KZ-a ističući u obrazloženju pobijane presude da je nužna obrana ona obrana koja je prijeko potrebna da počinitelj od sebe ili drugoga odbije istodobni ili izravno predstojeći protupravni napad.

Međutim, prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude utvrđuje i sljedeće: „...da je u ovom konkretnom slučaju u pitanju bio izravno predstojeći napad, što znači da je svakog trenutka na strani okrivljenika moglo doći do povrede dobara koja je on ovlašten štiti, jer je svako odlaganje obrambene radnje moglo biti kobno za njega, pa mu jednostavno nije preostalo drugo nego da upotrijebi oružje. Naime, onog trenutka kada je svjedok G. Č... napadnut na začelju kolone (ta je činjenica nesporno dokazana) i kada je jedan od petnaestorice zarobljenika viknuo „Bježimo...“, nije se više moglo govoriti o bezuvjetnoj predaji i zarobljenici su za okrivljenika postali samo grupa neprijatelja od kojih mu prijeti objektivna stvarna opasnost za život njega osobno, ali i za živote njegovih suboraca“ (sve na str. 25., odl. 3. pobijane presude).

U takvoj situaciji, dalje zaključuje prvostupanjski sud „...uočivši u posljednjem trenutku, ali još uvijek pravovremeno, opasnost najvišeg stupnja, okrivljenik je po ocjeni ovoga suda, s punim opravdanjem, a bila mu je to i dužnost, stao u obranu svog napadnutog suborca, a od sebe je otklonio izravno predstojeći napad i spriječio zlo većeg razmjera (upad neprijatelja u grad), a pri tome nije postupao iz osvetničkih razloga“ (str. 26., odl. 3. pobijane presude).

Na kraju, prvostupanjski sud zaključuje: „...kako je okrivljenik u trenutku kada je napadnut bio od prvih napadača udaljen oko 4-6 metara, a odluku da se brani donio je u djeliću sekunde (napad je izravno predstojao), mogućnost izbora blažeg načina obrane već je bila isključena...“ (str. 26., odl. 4. pobijane presude).

Kada utvrđuje način kretanja na koji su zarobljenici krenuli prema opt. M. H., a nakon napada na svjedoka G. Č., prvostupanjski sud prihvatio je položaj svih sudionika na ... mostu onakvim kakvim ga je prikazao dipl. ing. D. T. – vještak balističke struke na situacijskom planu ..., prema kojem ljubičasto-crveni popunjeni prostor na situacijskom planu predstavlja onaj prostor na kojem su bili rezervisti, a taj prostor određuje i poziciju iz koje su zarobljeni neprijatelji krenuli prema okrivljeniku... oni su svi zajedno predstavljali „formaciju“ koja mu je prilazila ne baš frontalno nego koso..., a okrivljenik ih je mogao doživjeti i kao „polukrug“ u slučaju da je netko od zarobljenika bio brži..., međutim, zbog brze reakcije okrivljenika, tj. zbog njegovog pucanja u trenutku kada je uočio njihov pokret i uputio im riječi „stoj, pucat ću...“, logično je da su ovi pali na tlo upravo na dijelu na kojem je zatečena veća lokva krvi i koji se dio otprilike poklapa s onim dijelom označenim na situacijskom planu ljubičasto-crvenom bojom“ (sve na str. 26-27. pobijane presude).

U pravu je državni odvjetnik kada u žalbi ističe da je ovakvo utvrđenje činjeničnog stanja od strane prvostupanjskog suda i to u pogledu postojanja napada i njegovih karakteristika u odnosu na opt. M. H. (kao i svjedoka G. Č.) pogrešno i da je rezultat pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja od strane prvostupanjskog suda.

Prije svega, državni odvjetnik s razlogom u žalbi ističe da je prvostupanjski sud prilikom ocjene izvedenih dokaza „uvažio samo one dokaze ili pak dijelove takvih dokaza koji idu u prilog stajališta da je okrivljenik postupao u nužnoj obrani, a zanemario je sve one činjenice koje govore suprotno: da opt. M. H. kazneno djelo iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH nije počinio u stanju nužne obrane, kako to utvrđuje prvostupanjski sud“.

U žalbi državnog odvjetnika posebno se ukazuje na nevjerodostojnost iskaza svjedoka G. Č. koji je u cijelom kaznenom postupku do te mjere mijenjao svoj svjedočki iskaz i to o odlučnim činjenicama (pa i o napadu na sebe te napadu na opt. M. H. od strane zarobljenih neprijatelja) i to na način koji se ne može podvesti samo pod pojam „njegovih izmišljenih konstrukcija“, to tim više, što su se okolnosti na koje ukazuje svjedok G. Č., a koje okolnosti su prema njegovom iskazu djelovale na sadržaj njegovog iskazivanja u istražnom postupku, dogodile nakon davanja njegovog iskaza (smrt oca, problemi sa zdravstvenim stanjem sestre i sl.).

Državni odvjetnik u žalbi navodi da je u dokaznom postupku nedvojbeno dokazano: da su zarobljeni neprijateljski vojnici razoružani i to na način da su položili i dugo i kratko oružje; da nema nikakvih dokaza da je kod pok. rezervista pronađeno bilo kakvo kratko oružje; da nema dokaza da je bilo tko od razoružanih rezervista napao svjedoka G. Č., a ako je on eventualno i bio napadnut, tj. srušen na pod od strane jednog rezerviste, tada istovremeni povik „bježimo“ ukazuje na povlačenje, a ne na napad na bilo koga – a to zapravo znači, prema državnom odvjetniku, da je u takvoj situaciji (a do koje nije došlo) napad na svjedoka G. Č. prestao; da je način na koji svjedok G. Č. pa i opt. M. H. opisuju napad na sebe u suprotnosti s materijalnim dokazima koji su izvedeni u dokaznom postupku (kao npr. razgledavanjem fotodokumentacije koja prileži spisu, posebno razgledavanjem fotografija broj F-4 i F-5, razgledavanjem skice mjesta događaja, suštinskom sadržaju nalaza i mišljenja vještaka prof. dr. sc. J. Š.

i dipl. ing. D. T.... i dr.), što sve zajedno, prema državnom odvjetniku, ukazuje da se opt. M. H. kritične zgrade nije nalazio u situaciji nužne obrane jer napada na opt. M. H. od strane zarobljenih rezervista nije ni bilo (kao što takvog napada nije bilo ni na svjedoka G. Č., a ako je takav „napad“ i postojao, tada je on i prestao prije nego što je opt. M. H. reagirao pucanjem iz puškomitraljeza „Ultimax“).

Prema državnom odvjetniku opt. M. H. svojim postupanjem ostvario je sva bitna obilježja kaznenog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, protupravnim ubijanjem i ranjavanjem neprijatelja iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH i to na način da je kao pripadnik ... policije MUP-a protivno pravilima međunarodnog prava, a za vrijeme oružanog sukoba, ubio i ranio više osoba koje su se bezuvjetno predale.

Na kraju državni odvjetnik u žalbi zaključuje: „bezuwjetna predaja“, u smislu odredbe čl. 124. st. 1. OKZRH, znači samo to da se je neprijatelj stavio pod vlast protivnoj strani. Opt. M. H. kao zapovjednik antiterorističke jedinice dobio je zadatak (prema vlastitoj obrani) da na ... mostu preuzme i preprati „grupu četnika koji su bili zarobljeni“, a kojima je prethodno oduzeto tzv. dugo oružje (a prema iskazu svjedoka J. R., te nekih drugih svjedoka, i kratko oružje), pa takav položaj neprijateljske grupe rezervista ukazuje da se neprijatelj „bezuwjetno predao“, odnosno da se stavio na „milot i nemilot“ protivničkoj strani.

Isto tako, prema državnom odvjetniku nema dvojbe da su odredbe međunarodnog prava kršene za vrijeme oružanog sukoba, no i postojanje okolnosti rata i agresije, prema državnom odvjetniku, ne bi ništa promijenile u odnosu na primjenu kaznenog zakona, odnosno u odnosu na ostvarenje bitnih obilježja kaznenog djela zbog kojeg se tereti opt. M. H..

Razlozi koje navodi prvostupanjski sud u pobijanoj presudi, a odnose se, na napad rezervista na opt. M. H. (a prije toga na svjedoka G. Č.) nisu prihvatljivi za Vrhovni sud Republike Hrvatske.

U pobijanoj presudi, prvostupanjski sud utvrđuje jedan „slijed“ fizičkih aktivnosti zarobljenih rezervista: prvo je napadnut svjedok G. Č., i u vrijeme dok je taj napad na njega trajao, opt. M. H. u trenutku kada je uočio njihov pokret, stao je u obranu svog napadnutog suborca, a istovremeno kada su neprijatelji krenuli prema njemu, i to prilaženjem u „koso“ ili „polukružno“, on da bi od sebe i drugoga otklonio izravno predstojeći napad počeo je pucati, a rezervisti su pali na tlo i to upravo na dijelu ... mosta na kojem je zaostala veća lokva krvi.

Takav način obrazlaganja napada na opt. M. H. (pa i svjedoka G. Č.) nalaže potrebu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske da još jednom istakne ono što je već istaknuto u rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, broj: I Kž-948/02 od 09. ožujka 2004. godine (list br. 508. spisa): „Pri tome, sud prvog stupnja pogrešno utvrđuje jednu od glavnih karakteristika napada koje počinitelju daju pravo na nužnu obranu. Naime, napad u smislu čl. 29. st. 2. KZ-a, osim što mora biti stvaran (počinitelj ne smije pogrešno držati da postoji napad), protupravan (napadač nema pravnog ovlaštenja za svoje postupanje), napad mora biti i aktualan (tj. napad mora trajati, mora neposredno predstojati, a ako je već započeo moraju postojati okolnosti koje ukazuju da taj napad nije u potpunosti prestao)“.

Naime, aktualni napad predstavlja barem minimalno kretanje u pravcu napadača prema onome koji se brani. U protivnom, radilo bi se o „eventualnom budućem napadu“ (kod kojeg se napadač uopće ne može pozivati na nužnu obranu – jer takav „napad“ ne predstavlja otklanjanje neposredno predstojećeg

napada).

Nema nikakve dvojbe da je prvostupanjski sud pobijanu presudu, u pogledu postupanja opt. M. H. u nužnoj obrani, donio na temelju pogrešne ocjene personalnih dokaza, ali prije svega, pogrešne ocjene materijalnih dokaza.

Od početka trajanja kaznenog postupka, prvostupanjski sud s razlogom razlikuje osobe koje su bile neposredni očevidci događaja na ... mostu (opt. M. H., te svjedoci G. Č., D. G., S. Š., te kasnije saslušani svjedoci: D. M. i N. J.), od osoba koje su iskazivale o „širem kontekstu“ zbivanja vezanih za stanje u redovima policije i Hrvatske vojske u kritično vrijeme, kao i o situaciji u gradu K. (svjedoci R. B., I. V., F. D., L. J. i I. Š.), te konačno osoba koje nisu bile neposredni očevidci događaja na ... mostu, ali su imale saznanja o „situaciji oko mosta i uvjetima predaje rezervista“ (svjedoci A. G., J. R., D. J., D. M., D. K., N. V., Ž. S., Ž. P., D. G. i I. K. – svi pripadnici specijalne postrojbe policije PU ...).

Kako je prvostupanjski sud opt. M. H. oslobodio od optužbe zbog počinjenja kaznenog djela iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH iz razloga isključenja protupravnosti, tj. da je postupao u nužnoj obrani (čl. 29. st. 2. KZ-a), na ovome mjestu osvrnuti ćemo se samo na ocjenu onih personalnih dokaza koje je prvostupanjski sud ocjenjivao kada je utvrdio da postoje svi elementi pravne ustanove nužne obrane, a posebno onaj elemenat nužne obrane koji se odnosi na protupravni napad neprijateljskih vojnika – rezervista na opt. M. H., ali i svjedoka G. Č..

Prvostupanjski sud vjeruje obrani opt. M. H., vjeruje iskazu svjedoka G. Č., a u pogledu ovoga svjedoka, prvostupanjski sud posebno ističe da je taj svjedok „...u istrazi događaj prikazivao drugačije nego na glavnoj raspravi – i to iz razloga koje je obrazložio i objasnio vještak – psihijatar dr. K. P.-Z. – ali je tijekom cijelog kaznenog postupka ostao pri tvrdnji da je napadnut i da je oboren na tlo...“ (str. 26., odl. 5. pobijane presude).

Isto tako, iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da prvostupanjski sud prihvaća i iskaz svjedoka D. G. prema kojem iskazu je taj svjedok „...potvrdio napad na svjedoka Č.... kada je Č. krenuo prema jednom od rezervista, ovaj ga je napao te su se počeli hrvati, pri čemu je Č. pao na tlo, a ostali zarobljenici krenuli su na H....“ (str. 10., odl. 2. pobijane presude).

Ocjenjujući iskaze ostalih svjedoka – neposrednih očevidaca događaja – S. Š., D. M. i N. J., prvostupanjski sud istaknuo je da je iskaze ovih svjedoka „...cijenio s više opreza i to iz razloga što se iskazi tih svjedoka razlikuju u nizu detalja... a osim toga, navedeni svjedoci sebe smatraju oštećenima, te je logično da su oni zainteresirani za ishod ovog kaznenog postupka, pa okolnost što oni nisu vidjeli da je netko napao Č. ne znači da se to nije i zbilo. Osim toga, već je bio mrak, napad na grad je trajao, a planiranje bijega (u kojem su dvojica i uspjeli) u dovoljnoj su mjeri mogli odvratiti njihovu pozornost da ne uoče taj napad, pa kada se njihovim navodima da napad na Č. nisu vidjeli suprotstavi iskaz svjedoka Č., koji je u tom dijelu bio dosljedan tijekom cijelog kaznenog postupka, činjenica napada na njega (Č.) nije više sporna za ovaj sud“ (str. 24., odl. 2. pobijane presude).

Isto tako, prvostupanjski sud vjeruje obrani opt. M. H. „...da je istovremeno kada je jedan od zarobljenika krenuo na Č., ostali zarobljenici krenuli su polukružno na njega..... a odluku da će pucati donio je u trenutku – djeliću sekunde“ (str. 3., odl. 1. pobijane presude).

Takva ocjena personalnih dokaza nije prihvatljiva za Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Prije svega, iskaz svjedoka G. Č. u cijelosti je takav da zaključak prvostupanjskog suda o tome da „činjenica napada na Č. nije više sporna“, nije prihvatljiva za Vrhovni sud Republike Hrvatske. Radi se o svjedoku koji je pet mjeseci nakon inkriminiranog događaja (11. veljače 1992. godine) iskazivao kao svjedok o tome da je opt. M. H. nožem udario rezervistu koji je prethodno njega „srušio na pod“, da je opt. M. H. od njega uzeo pištolj i nakon toga svakom od rezervista koji su ležali na mostu pucao po jedanput u glavu (što je kasnije provedenim vještačenjem otklonjeno, a čak je iskazivao da je on znao da u to vrijeme opt. M. H. nije imao svoj pištolj, jer da mu se pištolj „nalazio kod roditelja“), da bi na glavnoj raspravi 01. rujna 1992. godine izričito izjavio: „...međutim, sve što sam govorio to je naprosto bila moja konstrukcija, jer sam ja na taj način pokušao se prisjetiti događaja i sve to nekako uklopiti u jednu cjelinu...“.

O napadu na sebe svjedok G. Č. ne iskazuje u tijeku kaznenog postupka na isti način, kako to pogrešno utvrđuje prvostupanjski sud: u istražnom postupku svjedok G. Č. je iskazao: „...nalazio sam se u neposrednoj blizini zadnjeg rezerviste kada je ovaj skočio na mene i oborio me na most, te me počeo daviti i otimati mi automat koji sam imao u rukama. Pri tome smo se nas dvojica valjali po podu...“.

Na glavnoj raspravi 01. rujna 1992. godine svjedok G. Č. je iskazao: „U tom trenutku je taj zadnji u koloni nasrnuo na mene, bacio me na tlo i počeo gušiti. U jednom momentu me udario u prepone, tako da sam onemoćao. Sjećam se da mi je otimao pušku, ali da li ju je na kraju i oteo to nisam siguran. Taj zarobljenik koji je mene srušio u jednom trenutku je viknuo „bježimo...“, a tada su svi u grupi krenuli prema njemu (opt. H.)...“.

Na glavnoj raspravi 03. svibnja 2000. godine svjedok G. Č. je iskazao: „...da zbog obiteljske situacije više uopće ne može reći čega se točno sjeća, a čega ne“.

Na glavnoj raspravi 16. svibnja 2006. godine svjedok G. Č. je iskazao: „...našao sam se na kraju te kolone i dvojica, odnosno nisam siguran da li su bili dvojica ili jedan, ali svakako bilo ih je više, skočili su na mene, bio sam oboren na tlo i u jednom trenutku mi je oduzeto oružje... kada sam oboren na tlo čuo sam nešto u smislu „ubi ustašu...“, a u trenutku kada su me napali ja sam viknuo „Upomoć“... ja ne mogu određeno reći da sam vidio da je opt. H. pucao, međutim, vjerojatno je i spasio mi je život“.

Kada se takav iskaz svjedoka G. Č. uporedi sa sadržajem obrane opt. M. H., a koji je u svojoj obrani iskazao: „...kada je G. Č. htio izvršiti pretres, jedan od zarobljenika ga je oborio na tlo, a ostali su polukružno krenuli prema meni. Uspio sam samo poviknuti „Stani, pucati ću...“, ali to ih nije zaustavilo pa sam počeo pucati, braneći pritom svoj život i život svog kolege, a i ostalih koji su tada držali prilaz gradu na tom mostu... u jednom trenutku vidio sam kako je onaj koji je napao Č. uspio ovome oteti pušku i uperiti je u mene, a odluku da ću pucati, donio sam u trenutku – djeliću sekunde, jer istovremeno kada je jedan od zarobljenika krenuo na Č., ostali zarobljenici krenuli su na mene“ (str. 3., odl. 1. pobijane presude; glavna rasprava 01. rujna 1992. godine, str. 262-264 spisa).

Ocijenom obrane opt. M. H. i iskaza svjedoka G. Č. više je nego očigledno da se ti iskazi ne razlikuju samo u detaljima, već se ti iskazi suštinski razlikuju: točno je da svjedok G. Č. od samog početka kaznenog postupka iskazuje da je napadnut u jednom trenutku na ... mostu, ali napad na sebe taj

svjedok opisuje svaki puta s toliko „dodatnih detalja“ da to dovodi u ozbiljnu sumnju vjerodostojnost cjelokupnog njegovog iskaza.

Isto tako, kada se takav iskaz svjedoka G. Č. uporedi s obranom opt. M. H. „...da istovremeno kada je jedan od zarobljenika krenuo na Č., ostali zarobljenici krenuli su na mene...“ – postavlja se logično pitanje u kojem je to vremenskom razdoblju svjedok G. Č. bio napadnut od jednog (ili više njih) rezervista, kada se on to „valjao po podu“ s rezervistom koji ga je napao, kada je to došlo do otimanja automata i nakon toga bježanja tog rezerviste od svjedoka G. Č. – ako opt. M. H. u svojoj obrani izričito iskazuje: „U momentu kada je jedan od njih oborio na tlo G. Č., ostali su krenuli prema meni, i to su krenuli polukružno, a u cijeloj toj situaciji ja sam uspio samo poviknuti „Stani, pucati ću...“, ali ih to nije zaustavilo i tada sam počeo pucati iz mitraljeza „Ultimax“...“ (glavna rasprava 01. rujna 1992. godine, str. 262-264. spisa).

Problem „istinitosti iskazivanja“ svjedoka G. Č. postaje još suspektiji kada se njegov iskaz uporedi s obranom opt. M. H. koji je isto tako iskazao: „...istovremeno kada je jedan od zarobljenika krenuo na Č., ostali zarobljenici krenuli su na mene“ (str. 3., odl. 1. pobijane presude).

Ovakva obrana opt. M. H. ne ostavlja „nikakav vremenski prostor“ za zaključak da je svjedok G. Č. napadnut i da je taj napad trajao (sa svim onim događanjima, u tijeku tog „napada“ kako to opisuje u raznim varijantama svjedok G. Č.), kako to pogrešno utvrđuje prvostupanjski sud.

Iskaz svjedoka D. G. (za kojeg prvostupanjski sud utvrđuje da taj iskaz „potvrđuje“ napad na svjedoka Č. – str. 10., odl. 2. pobijane presude) da su „...rezervisti napali G. Č., da je došlo do guranja i da su rezervisti počeli bježati, i da je opt. M. H. u tom momentu počeo pucati na rezerviste...“ sâm je svjedok D. G. na glavnoj raspravi 01. rujna 1992. godine doveo u pitanje kada je istaknuo: „...ja sam o događaju na mostu više zapravo zaključivao iz kasnijih razgovora i saznanja – jer se na samom mostu doista slabo vidjelo. Ja sam ustvari zapravo probao napraviti jednu konstrukciju događaja i tako sam iskazivao u istrazi, tj. istražnom postupku“.

Na glavnoj raspravi 06. svibnja 2006. godine svjedok D. G. u svom iskazu ističe sljedeće: „Znam da je na mostu bio i Č. i da je upao u neku gužvu, ali ja se sada više detalja ne sjećam, i ne želim ih se sjetiti, jer sam preživio previše trauma – tada sam doduše bio mlad, dao sam iskaze i u istrazi i na glavnim raspravama, i naravno da sam i tada i sada govorio istinu“.

Za razliku od svjedoka G. Č. i svjedoka D. G., ostali svjedoci – neposredni očevici kritičnog događaja S. Š., D. M. i N. J. nisu vidjeli da bi bilo tko od zarobljenih rezervista napao bilo koga pa niti svjedoka G. Č..

Prvostupanjski sud prilikom ocjene iskaza gore navedenih svjedoka posebno ističe da je njihove iskaze cijenio „s više opreza“ i to iz razloga jer se njihovi iskazi razlikuju „u nizu detalja“, a osim toga, ti svjedoci „sebe smatraju oštećenima, pa je logično da su zainteresirani za ishod ovog kaznenog postupka“ (str. 24., odl. 2. pobijane presude).

Ovakav uopćeni i nejednaki pristup ocjeni izvedenih dokaza od strane prvostupanjskog suda nije prihvatljiv za Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Razlike u iskazima „u nizu detalja“ prisutne su i kod svjedoka G. Č. te D. G. (o tome je bilo dovoljno riječi u ovoj drugostupanjskoj odluci), a „zainteresiranost za ishod kaznenog postupka“ može se uočiti i kod drugih svjedoka koji su samoinicijativno iskazivali o tome „...da opt. H. nije ništa kriv...“ (iskaz svjedoka G. Č. s glavne rasprave 01. rujna 1992. godine, str. 264-266. spisa).

Isto tako, razlozi prvostupanjskog suda o tome da svjedoci S. Š., D. M. i N. J. „...zbog mraka, napada na grad, te planiranja bijega... mogli su odvratiti njihovu pozornost da ne uoče taj napad na svjedoka G. Č.“ (str. 24., odl. 2. pobijane presude) nisu prihvatljivi za Vrhovni sud Republike Hrvatske, jer u krajnjoj liniji „mrak, napad na grad i sl.“ mogli su utjecati i na druge svjedoke – neposredne očevice kritičnog događaja, koju okolnost kod ocjene tih drugih svjedoka prvostupanjski sud nije smatrao važnom.

Pored pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja u pogledu ocjene personalnih dokaza, prvostupanjski sud je prije svega, pogrešno ocijenio materijalne dokaze u ovom kaznenom predmetu.

U drugostupanjskoj odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske, broj: I Kž-948/02 od 09. ožujka 2004. godine, prvostupanjskom sudu je izričito ukazano na važnost utvrđenja i ocjene materijalnih dokaza: „Ovaj Vrhovni sud želi ukazati sudu prvog stupnja da traseologija, kao učenje o tragovima, shvaća trag kao nositelja informacije i da informacijski sastojci traga imaju određena značenja i svoj sadržajni domašaj. Isto tako materijalni tragovi služe za rekonstruktivnu analizu tijeka odvijanja kaznenog djela. Pomoću njih traže se odgovori na pitanja: što, gdje, kada i kako je u dinamičkom, smislu ostvareno kazneno djelo. Postupovne radnje kojima se ostvaruje pronalazak traga jesu, između ostalog, i očevid na mjestu događaja te pojedine vrste vještačenja“.

Vrhovni sud Republike Hrvatske u toj istoj odluci uputio je prvostupanjski sud da s posebnom pažnjom ocijeni foto-dokumentaciju koja prileži kaznenom spisu (posebno fotografije br. F-4 i F-5), da vodi računa da iz skice mjesta događaja nedvojbeno proizlazi da se glavovina tragova krvi nalazi na nogostupu mosta i da su ti tragovi razvučeni na razdaljini od 61,00 do 70,00 metara mjereno od fiksirane PTM (oznaka broj ... skice), tj. da se radi o tragu dugačkom oko 9,00 metara.

Isto tako, prvostupanjskom sudu ukazano je na okolnost da se na pločniku ... mosta nalaze samo tragovi povlačenja tijela rezervista i stavljanja njihovih tijela pored kamiona.

Od prvostupanjskog suda očekivalo se da on u ponovljenom postupku na pravilan način ocijeni navedene tragove.

Međutim, prvostupanjski sud, osim registracije iskaza vještaka sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. (str. 21-23. pobijane presude), vještaka balističke struke dipl. ing. D. Č. (str. 23. pobijane presude) te vještaka balističke struke dipl. ing. D. T. (str. 23-24. pobijane presude), te općeg nabiranja koje je sve dokaze izveo na glavnoj raspravi (str. 4. pobijane presude), ocjenu materijalnih dokaza svodi isključivo na analizu Situacijskog plana br. ... izrađenog od strane vještaka balističke struke dipl. ing. D. T., te na osnovu toga zaključuje: „Kako ljubičasto-crveni prostor na Situacijskom planu predstavlja onaj prostor na kojem su bili rezervisti i taj prostor određuje i poziciju iz koje su zarobljeni neprijatelji krenuli prema okrivljeniku. To znači, da su gledajući iz smjera okrivljenika rezervisti bili rašireni, time da su oni, njemu desni, bili bliži, a oni njemu lijevi, bili udaljeniji i zajedno su predstavljali „formaciju“ koja mu je

prilazila ne baš frontalno nego koso. Utoliko može biti govora o „formaciji“ kako je u svom iskazu opisuje svjedok G. Č., a u slučaju da je netko od zarobljenika s okrivljenikove lijeve strane (dakle s mjesta gdje je napadnut G. Č.) bio brži, mogli su zarobljenici u tom slučaju predstavljati i „polukrug“ kako ih je prema svom iskazu doživio okrivljenik. Međutim, zbog brze reakcije okrivljenika, tj. zbog njegovog pucanja u trenutku kada je uočio njihov pokret, i uputio im riječi „stoj, pucat ću“, logično je da su oni pali na tlo upravo na dijelu na kojem je zatečena veća lokva krvi i koja se poklapa otprilike s onim dijelom označenim na Situacijskom planu ljubičasto-crvenom bojom“ (sve str. 27., odl. 1. pobijane presude).

Takva ocjena materijalnih dokaza nije prihvatljiva za Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Ona je rezultat pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja od strane prvostupanjskog suda, a osim toga, utemeljena je na nekoj konstrukciji zamišljenog kretanja neprijateljskih vojnika – rezervista, koje kretanje, prema nalazima i mišljenjima vještaka prof. dr. sc. J. Š. i dipl. ing. D. T. – uopće nije moguće.

Kako su vještaci prof. dr. sc. J. Š. – vještak sudske medicine i vještak dipl. ing. D. T. – vještak balističke struke neposredno ispitani na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, a neposredno su na toj istoj raspravi ispitani i neki svjedoci (G. Č., S. Š. i D. G.), te su izvedeni svi dokazi koje je izveo i prvostupanjski sud u dokaznom postupku na prvostupanjskoj glavnoj raspravi, na temelju ocjene njihovih iskaza Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio je drugačije činjenično stanje od onoga kojeg je utvrdio prvostupanjski sud u prvostupanjskom postupku.

Za Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, nema dvojbe da je opt. M. H. dana 21. rujna 1991. godine, oko 21,00 sati, u K., kao pripadnik posebne jedinice policije PU ..., po primitku zadatka da sa svojom grupom čuva i preprati u prostorije PU grupu vojnika koji su predali oružje, dolaskom na most preko rijeke K. u R., iz mitraljeza „Ultimax“ pucao u vojnike, pri čemu su uslijed mnogobrojnih strijelnih rana glave, trupa i udova smrtno stradali trinaestorica neprijateljskih vojnika – rezervista dok su D. M. i S. Š. zadobili teške i po život opasne ozljede, ali su uslijed liječničke intervencije ostali na životu.

Takvo stradavanje neprijatelja na ... mostu nije bilo sporno niti za prvostupanjski sud od početka vođenja ovog kaznenog postupka.

Ono što jeste bilo sporno za prvostupanjski sud, odnosi se, prije svega, na okolnost da li je opt. M. H. pucao iz puškomitraljeza „Ultimax“ na neprijateljske vojnike „iako nisu bili neposredno ugroženi životi njega i drugih policajaca“, ili je opt. M. H. postupao u stanju nužne obrane.

Isto tako, za prvostupanjski sud bilo je sporno je li se neprijatelj „bezuwjetno predao“ i je li je tu predaju neprijatelj „poništio“ time što je kriomice zadržao kratko oružje, i je li je tu predaju „poništio“ time što je počeo aktivno djelovati, tj. napadati na svjedoka G. Č. i nakon toga na opt. M. H., ili, u krajnjoj liniji, bježati, i na taj način pokazati da se neprijatelj nije stavio „pod milost i nemilost“ druge strane, tj. da se nije „bezuwjetno predao“.

Zaključci prvostupanjskog suda o ovim odlučnim okolnostima su poznati: prvostupanjski sud utvrdio je da je opt. M. H. postupao u stanju nužne obrane, utvrdio je da se neprijatelj nije „bezuwjetno predao“ (a zbog poduzetog napada na svjedoka G. Č. i opt. M. H., ali i zbog toga, što je neprijatelj zadržao

kriomice kratko oružje), a za prvostupanjski sud sporno je i kršenje odredbi međunarodnog prava (III. Ženevske konvencije, a posebno Pravilnika o zakonima i običajima rata, kao sastavnog dijela IV. Haške konvencije iz 1907. godine), a zbog okolnosti uslijed kojih je došlo do stradavanja neprijatelja na Koranskom mostu.

Dok usmrćenje rezervista od strane opt. M. H. nije bilo sporno od početka ovog kaznenog postupka, ono je prvi puta „postalo sporno“ nakon iznesene obrane, tj. završnih riječi opt. M. H. na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom, koja je održana dana 04. svibnja 2009. godine, kada je opt. M. H. izjavio: „Ja sam sada saslušao sve te moje obrane, ja znam da sam sve to kazao, a da li je to sve tako bilo, ja to ne znam, ja se više toga ne mogu sjetiti. Ja sam i tada u tim obranama iskazivao ono što sam ja u to vrijeme nakon događaja o svemu tome čuo iz novina („G.“), pa sam onda govorio tako o slici koju sam stvorio, a da li je to tako bilo stvarno, ja to ne znam. Ja sada ovog časa ne mogu reći da li je to što sam tada iskazivao bila istina ili nije bila istina... da li sam ja uopće pucao u vrijeme inkriminiranog događaja, izjavljujem da se ja toga ne sjećam, ja to ne mogu potvrditi, jer svih ovih 17 godina ja i moja obitelj živimo u nemogućim okolnostima i pod nemogućim pritiskom. Još jedanput ponavljam da sada ovog časa, ja ne znam da li je sve bila istina ono što sam iznosio u svojim obranama u kojima sam više puta priznao da sam inkriminiranog događaja pucao, zašto sam pucao – jer je to sve bila moja konstrukcija događaja. Ja ne poričem da sam sve to iskazivao, ali ja sada ni sam ne znam što se dogodilo, a niti da li je ono što sam iskazivao bila stvarna istina koja se dogodila“.

Ovakva modifikacija iskaza (obrane) opt. M. H. neodoljivo podsjeća na iskaze svjedoka G. Č. i D. G. koji su oni dali na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom.

Tako je svjedok G. Č., između ostalog izjavio: „Kada smo došli na most, jedan ili čak dva od njih su me napali, mi smo se hrali, pokušali su mi oduzeti oružje i onda su ostali krenuli prema našim ljudima, vjerojatno s namjerom da ih napadnu. Došlo je do pucnjave,... bio je mrak... ja sam ležao dolje, pucalo se na sve strane. Ja tog časa nisam znao ni tko puca, ni tko je ubijen, ni je li netko ubijen, jer tek kasnije kada su me preveli shvatio sam da je došlo do pucnjave na ... mostu i da su ubijeni oni četnici što su pokušali probiti se u grad. U tom trenutku kada se pucalo na mostu ja uopće nisam vidio opt. M. H., vidio sam ga tek kasnije kada se sve to smirilo, tako da u to vrijeme ja nisam ni znao tko je ove četnike pobio, a kasnije sam doznao da mi je M., tako zovu M., spasio život...u trenutku kada je bio napad na mene, ja uopće nisam znao da mi opt. M. H. spašava život, to sam doznao kasnije, po pričanju drugih,... za ono što sam rekao u istrazi, ja ne znam što bi tu rekao, nemam komentara... taj iskaz jednostavno nije istinit, on je proizvod nekog ratnog ludila“.

Svjedok D. G. na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom, je izjavio: „Nakon što su mi pročitani svi moji iskazi, ja sada prvi puta čujem za ovaj iskaz iz istrage... on je potpuno zbrkan, vjerojatno ga je sud zbrkao... bio sam tu kraj ... kućice. S tog mjesta vidio sam da su napadnuti moje kolege na mostu, napadnut je Č., istina ja njega nisam vidio, ustvari nisam znao da je to on, a kasnije mi je on prišao i rekao mi da je bio napadnut... ja na most uopće nisam išao, ja sam na mostu vidio gužvu u siluetama... ja niti danas ne znam tko je pucao i usmrtio rezerviste na ... mostu“.

Iz ovakvih iskaza svjedoka G. Č. i D. G., te izmjene obrane opt. M. H., evidentno je, da se radi o njihovom pokušaju da međusobnim usklađivanjem iskaza na svaki način pomognu opt. H., čime su

samo dodatno doveli u pitanje i dotadašnju tezu obrane o postupanju optuženika u nužnoj obrani, jer od iste sada odstupaju.

Međutim, do utvrđenja da je upravo opt. M. H. iz mitraljeza „Ultimax“ pucao u neprijateljske vojnike te trinaestero njih lišio života, a dvojicu teško tjelesno ozlijedio, Vrhovni sud Republike Hrvatske došao je na temelju ocjene priznanja opt. M. H. kada je isti iskazao: „Tada sam počeo pucati iz mitraljeza „Ultimax“ call. 5,56 mm, s dobošem, napunjenog sa sto metaka i pucao sam rafalno, jer uopće nije moguće pucati pojedinačno, a radilo se o punjenju s tzv. nato mecima koji su vrlo probojni... nakon što sam ispucao svih sto metaka i nakon što su pripadnici tzv. JNA popadali...“ (glavna rasprava 01. rujna 1992. godine, str. 262-264. spisa).

Pored priznanja opt. M. H., Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, cijenio je i ostale dokaze: popis trinaestorice mrtvih tijela sastavljen od strane Zavoda za sudsku medicinu (str. 6-7. spisa); utvrđenje identiteta mrtvih tijela (str. 8-9. spisa); opis tjelesnih ozljeda za ošt. S. Š. i ošt. D. M. (str. 10. spisa); dopis PU ... od 22. rujna 1991. godine u kojem se navodi da je Centru za kriminalistička vještačenja, između ostalog, dostavljen i automat marke „Ultimax-100“, call. 5,56 mm, tvorničkog broja: ... s dobošem, a koji je pronađen na mjestu događaja (str. 36-38. spisa), te je dostavljeno 59 komada čahura metaka call. 5,56 mm (koji su izuzeti s mjesta događaja); Zapisnik o obdukciji mrtvih tijela rezervista (str. 41-124. spisa); Zapisnik o vještačenju oružja pri Centru za kriminalistička vještačenja MUP RH od 24. rujna 1991. godine, iz kojeg proizlazi da je 59 čahura call. 5,56 mm ispaljeno iz dostavljenog puškomitraljeza „Ultimax“ (str. 125-133. spisa); iskaza vještaka za balističku dipl. ing. D. T. prema kojem iskazu svih 59 čahura potječe od pucanja iz istog, tj. spornog „Ultimaxa“ (str. 910-912. spisa); te iskaza vještaka sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. prema kojem su kod svih obduciranih osoba dominirale strijelne ozljede nastale djelovanjem brzih projektila (str. 274-278. spisa).

Pored ovih dokaza, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, je morao voditi računa i o iskazima svjedoka G. Č. i D. G. (bez obzira na značajne promjene u njihovom iskazivanju u daljnjem tijeku kaznenog postupka o čemu je naprijed bilo govora) koji su izričito iskazali: „Opt. M. H., da mi spasi život, počeo je po tim rezervistima pucati iz „Ultimaxa“ rafalnom paljbom, tako da su rezervisti popadali negdje pri kraju mosta“ (G. Č. – str. 154. spisa), te: „...u tom momentu okr. M. H. počeo je pucati iz „Ultimaxa“ po rezervistima koji su počeli padati nešto dalje od početka mosta gledajući prema M.“ (D. G. – str. 156. spisa).

Dakle, za Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, nema nikakve dvojbe da je opt. M. H. „iz mitraljeza „Ultimax“ pucao u vojnike“ – kako je to opisano u izreci ove presude, pa niti njegova formalna obrana sadržana u završnim riječima na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom, 04. svibnja 2009. godine, „da iz konstelacije opisanog stanja na i oko mosta temporae criminis niti saslušanjem svjedoka, a niti provedbom sudske medicinske i balističke vještačenja nije na nedvojben način utvrđeno tko je pucao...“ nije prihvaćena.

U pogledu okolnosti jesu li su „neposredno bili ugroženi životi opt. M. H. i drugih policajaca“, tj. da li je opt. M. H. postupao u nužnoj obrani ili nije, Vrhovni sud Republike Hrvatske ukazuje na sljedeće: na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom, 20. travnja 2009. godine vještak sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. izričito je izjavio: „Nakon što mi je predložena skica lica mjesta koja čini sastavni dio fotodokumentacije očevida, te slike F-4, F-5, F-6 i F-9, kao i skica koju je sačinio balistički vještak dipl. ing. D. T., nakon rekonstrukcije, a nosi naziv Situacijski plan broj:

..., mogu navesti kako se na slikama fotodokumentacije jasno razabiru tragovi krvi. Ovi su u obliku brisotina postavljeni sve do ograde mosta s najvećim opsegom i intenzitetom na onoj polovici nogostupa koja je okrenuta kolniku i od tog položaja može se pratiti tragove brisanja, tj. očitog povlačenja zakrvavljenih tijela prema smjeru K..

Ove promjene, tj. ovi tragovi neminovno govore za tragove nastale nakon što su osobe ozlijeđene, naime, nakon zadobivanja ozljeda došlo je do krvarenja te ovi tragovi krvi ne pokazuju kretanje osoba nakon ozljeđivanja, tj. nakon krvarenja. Međutim, moram naglasiti da su ove ozljede koje su dovele do krvarenja dovele i do smrti, pa prema tome tragovi krvarenja ne mogu niti na koji način omogućiti zaključivanje o eventualnom kretanju bilo koje osobe prije ozljeđivanja. Prema tome, ja mogu s velikom vjerojatnošću, čak sigurnošću govoriti gdje su tijela krvarila što znači da su tu i pala, a to je upravo ova polovica nogostupa prema kolniku budući da ovako pogođena tijela ozlijeđenih osoba u pravilu nemaju tendenciju pada na kolnik, na mjestu stajanja već su barem minimalno, obično za dužinu tijela, odmaknuta od mjesta stajanja, a to je položaj tijela ozlijeđenih osoba kako ih je na Situacijskom planu prikazao balistički vještak, izgledaju realna s obzirom na pad i mjesto krvarenja ozlijeđenih osoba... mogu navesti i to da je kolona osoba koje su ozlijeđene iz vatrenog oružja te koje su pale i krvarile na nogostupu, morale po svojoj dužini odgovarati približno rasponu od početka do kraja nalaza tragova krvi... ja sa sigurnošću mogu tvrditi da početak i kraj velike lokve krvi, tj. traga krvi, obuhvaća tragove krvarenja osoba od one koja je bila najbliže do one koja je bila najudaljenija od strijelca pod pretpostavkom da se radilo o jednoj osobi kao strijelcu. Tada bi prva osoba pala na mjestu prvog traga krvi promatrajući od pravca K., a posljednja iz kolone pala bi i krvarila na mjestu posljednjeg traga, tj. kraja traga na nogostupu.

Već sam ranije naglasio da pod pretpostavkom da su fotodokumentacijom fiksirani svi tragovi krvi na mostu tada su sva tijela osoba morala pasti na prostoru od prvog do posljednjeg traga na nogostupu. Kada bi neko od tijela palo na kolniku mosta pa bilo kasnije prebrisano tragom vučenja, tada bi se neminovno s tog mjesta gdje je tijelo ležalo i gdje je krvarilo nalazili tragovi curenja krvi koji bi imali smjer odgovarajući nagibu kolnika, a osim toga, tu bi trag vučenja bio mrljast, jer bi se krv upila u asfalt pa bi samo površinski bila naknadno obrisana povlačenjem tijela. Međutim, ja ovakovih promjena u tijeku brisanja na kolniku nastalih od povlačenja tijela nisam zamijetio.

Isto tako, da je bilo koje od krvarećih tijela palo izvan područja gdje je fiksiran trag krvi, s obzirom na krvarenje, moralo bi se naći tzv. satelitske tragove krvi uz ovaj jedan veliki trag krvi.

Prilikom svakog ozljeđivanja dolazi do prožimanja odjeće krvlju, tj. do natapanja odjeće, a odmah zatim i podloge... nije moguće da je netko pao na neki drugi dio mosta, npr. sredinu ili drugu polovicu kolnika mosta jer bi tamo trebao biti trag krvi s obzirom da kao realno treba isključiti mogućnost da je ta osoba bila toliko brzo pomaknuta u okviru lokve krvi da na mjestu pada ne ostane trag krvi“ (sve na Zapisniku rasprave pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske 20. travnja 2009. godine).

Isto tako, vještak sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. na glavnoj raspravi 18. rujna 2002. godine (str. 434-435. spisa), a koji je dokaz također izveden na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, iskazao je slijedeće: „Tijekom dinamike ozljeđivanja došlo je i do pomicanja tijela ozljeđenika, pa se može govoriti isključivo od slučaja do slučaja iz kojeg smjera je pucano na njih. Pri tome, čitavu situaciju treba promatrati dinamički, a ne statički, a to znači da je do pomicanja ozlijeđenih osoba moglo doći iz više razloga: voljnog pomicanja da se izbjegne ozljeđivanje; pomaka tijela nakon zadobivanja

nekih od ozljeda; pokušaja bijega i sl.; pomicanja osobe na koju se puca i sl.... s time da ja ne mogu odgovoriti da li su se ozlijeđene osobe, takvim pomicanjem, kretale naprijed, unazad ili bočno“.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, u cijelosti prihvaća takav iskaz vještaka prof. dr. sc. J. Š., a zbog rezultata ocjene tog iskaza Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud zaključio je, između ostalog, da opt. M. H. tempoare criminis nije napadnut od strane rezervista niti „polukružno“ niti „formacijski“ – kako je to pogrešno utvrdio prvostupanjski sud na str. 27. odl. 1. pobijane presude.

Prije svega, zaključak prvostupanjskog suda da je opt. M. H. mogao biti napadnut „polukružno“ u slučaju „da je netko od zarobljenika bio brži i da je na taj način krenuo na opt. M. H.“ u suprotnosti je sa zaključkom vještaka sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. koji je isključio mogućnost da je netko pao na neki drugi dio mosta „izvan okvira lokve krvi“ na nogostupu, kao što je isključio mogućnost „da je neka osoba bila toliko brzo pomaknuta u okviru lokve krvi da na mjestu gdje je pala ne ostane trag krvi“.

Kako sâm prvostupanjski sud zaključuje da je opt. M. H. zbog svoje brze reakcije, tj. pucanja u trenutku čim je uočio „njihov pokret“, sasvim je razvidno da bi u slučaju takve „brze reakcije“ da je bilo tko krenuo „polukružno“ prema opt. M. H. – nakon ozljeđivanja njegovo tijelo ostavilo trag curenja krvi na mjestu izvan traga „velike lokve krvi“ – a to se nije dogodilo.

Isto tako, način na koji prvostupanjski sud utvrđuje „formacijski“ napad na opt. M. H. posebno je neprihvatljiv za Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Prvostupanjski sud obrazlaže takav napad na opt. M. H. na sljedeći način: „...rezervisti su, gledajući iz smjera okrivljenika, ipak bili rašireni, time da su mu oni, njemu desni bili bliži, a oni njemu lijevi bili udaljeniji i zajedno su predstavljali „formaciju“ koja mu je prilazila ne baš frontalno nego u koso. Utoliko može biti govora o „formaciji“, kako je u svom iskazu opisuje svjedok G. Č.“.

Iz iskaza vještaka sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. proizlazi da se on ne može izjasniti o načinu kretanja rezervista pri ozljeđivanju, tj. da li su se te osobe kretale (pomicale) „naprijed, unazad ili bočno“.

No ono što se može zaključiti iz iskaza vještaka prof. dr. sc. J. Š. jeste to da je do „pomicanja“ ozlijeđenih osoba moglo doći „iz više razloga“, ali je vještak sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. izričito izjavio: „...sva tijela ozlijeđenih osoba morala su pasti na prostoru od prvog do posljednjeg traga krvi na nogostupu“.

Kako se radi o tragu krvi dugačkom oko 9,00 metara (tragovi velike lokve krvi razvučeni su na razdaljini od 61,00 do 70,00 metara mjereno od fiksirane PTM), a unutar te razdaljine u koloni je stajalo trinaest osoba, teško je zamislivo da bi kretanje svih rezervista „u grupi“ (kako to iskazuje svjedok G. Č.) moglo se kretati „koso“ prema opt. M. H., a da barem jedan od njih (rezervista) ne iskorači na kolnik ... mosta. Kako se to nije dogodilo (na što ukazuje nedostatak tragova curenja krvi na kolniku mosta) već su „svi pali na mjestu gdje su i stajali“ Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra da se ne radi o napadu na opt. M. H. niti „formacijski“ niti na bilo koji drugi način, a niti je prema opt. M. H. napad od strane zarobljenih rezervista – neprijateljskih vojnika izravno predstojao.

Naime, kod napada koji izravno predstoji napadač mora postupati tako da svakog časa može doći do povređivanja osobe koja se brani, tako da svako odlaganje obrambene radnje dovodi u pitanje njegov uspjeh, tj. uspjeh obrane.

Tamo gdje napadač nije još ništa poduzeo, radi se o eventualnoj obrani od budućeg napada – a takva obrana nije dopuštena.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, smatra da rezervisti nisu krenuli prema opt. M. H. (na bilo koji način: niti „polukružno“ niti „formacijski“) zbog čega nije ostvaren napad „koji izravno predstoji“, protupravni napad koji bi dao pravo opt. M. H. na nužnu obranu od takvog napada.

Isto tako, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, smatra da opt. M. H. pucanjem iz puškomitraljeza „Ultimax“ na zarobljene rezerviste niti je od sebe, ali niti od drugoga odbijao istodobni ili izravno predstojeći protupravni napad.

Prvostupanjski sud napad na svjedoka G. Č. smatra „nesporno dokazanim“ (str. 25., odl. 3. pobijane presude).

Međutim, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, ne samo da ne smatra da je napad na svjedoka G. Č. „nesporno dokazan“, već smatra da takvog napada nije ni bilo.

O načinu napada na svjedoka G. Č. već je bilo dovoljno govora u ovoj odluci kada je Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, ocjenjivao iskaze svjedoka G. Č. i svjedoka D. G., no toj ocjeni personalnih dokaza svakako treba dodati i sljedeće: o napadu na sebe, u suštini, isključivo iskazuje sâm svjedok G. Č. (pored iskazivanja samog opt. M. H.). Svjedok D. G. do te mjere različito iskazuje „o napadu na Č.“, da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, ne vjeruje iskazu svjedoka D. G.. Taj svjedok jedan puta „primjećuje da su rezervisti napali Č...“ (istraga), drugi puta govori o tome da je „...prepoznao Č. po čizmama i velikim kopčama na čizmama“, da bi istovremeno iskazivao da je on o događaju na mostu „... više zapravo zaključivao iz kasnijih razgovora i saznanja“ (glavna rasprava 01. rujna 1992. godine), treći puta iskazuje „da on zna da je Č. upao u neku gužvu... ali ne zna detalje“ (glavna rasprava 16. svibnja 2006. godine), da bi na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom, iskazao da on ustvari uopće nije išao na most, da je stajao kod ... kućice te da mu je „...kasnije prišao Č. i rekao mu da je bio napadnut“.

Za razliku od takvog iskaza svjedoka D. G. (te iskaza svjedoka G. Č., o čijem iskazu je bilo dovoljno riječi u ovoj drugostupanjskoj odluci) svjedoci – neposredni očevici događaja S. Š., B. M., D. M. i N. J. ne iskazuju o nikakvom napadu na svjedoka G. Č. ili bilo koga drugoga („...nisam primijetio nikoga iz naše grupe da bi pružao bilo kakav otpor“ – svjedok B. M.; „...nitko od rezervista ni slučajno nije došao u sukob s pratnjom“ – svjedok S. Š. i dr.).

Osim toga, zbog načina pucanja iz puškomitraljeza „Ultimax“ od strane opt. M. H. teško je povjerovati da je opt. M. H. preuzeo rizik da ispaljuje stotinu metaka u sedam sekundi, a da istovremeno ozbiljno ne ugrozi svog suborca G. Č. – kada bi on stvarno bio napadnut na početku kolone rezervista koji su stajali na ... mostu.

Iz iskaza vještaka sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom, proizlazi da taj vještak „dozvoljava mogućnost“ da dvije osobe koje se nalaze na tlu ne budu ozlijeđene, ali to samo u situaciji „ako se ne nalaze u liniji pucanja“. Međutim, iz Situacijskog plana broj ..., kojeg je sačinio vještak balističke struke dipl. ing. D. T., jasno se vidi da je linija pucanja upravo usmjerena na početak kolone u kojoj su stajali rezervisti, koja okolnost „mogućnost neozljeđivanja“ G. Č. bitno relativizira, tim više, što vještak u daljnjem iskazu ističe „...da zbog poznate činjenice zadobivanja ozljeda i niskih dijelova tijela vjerojatnost da su se te osobe nalazile ispred projektila koji su rafalno ispaljeni – još je manje vjerojatnije“.

Vrhovni sud Republike Hrvatske vjeruje, prije svega, vještaku sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. i njegovoj „procjeni“ vjerojatnosti ozljeđivanja osoba koje se nalaze na tlu ispred kolone rezervista u trenutku pucanja iz puškomitraljeza „Ultimax“, vjeruje svjedocima – neposrednim očevicima događaja S. Š., B. M., D. M. i N. J., koji su, svaki na svoj način, demantirali napad rezerviste (ili više njih) na svjedoka G. Č. – tako da Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra da opt. M. H. i nije bio u poziciji da od drugoga odbija istodobni ili izravno predstojeći protupravni napad, kako je to u pobijanoj presudi utvrdio prvostupanjski sud.

Isto tako, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, utvrdio je da je ošt. D. M. zadobio više prostrjelnih rana, a ošt. S. Š. je od raspadnutih projektila puškomitraljeza „Ultimax“ zadobio eksplozivnu ranu iznad lijevog oka s razderotinom iznad lijevog oka i gornje vjeđe oka te razdor očne jabučice i eksplozivne rane leđa sa zrakom u lijevom prsištu – kako je to opisano u izreci ove drugostupanjske odluke.

Iz iskaza vještaka sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. proizlazi da su ozljede ošt. S. Š. u medicinskoj dokumentaciji označene kao eksplozivne ozljede, a one su mogle nastati od fragmenata raspadnutog projektila... moguće je da su ozljede leđa, ali i ozljede u predjelu lijevog oka nastale „djelovanjem fragmenata projektila koji se raspao udarcem u ogradu mosta...“ – koji način ozljeđivanja prihvaća i Vrhovni sud Republike Hrvatske, iako je vještak sudske medicine prof. dr. sc. J. Š. „dozvolio mogućnost“ da je ošt. S. Š. mogao zadobiti ozljede i tupo-tvrđim sredstvom male kontaktne površine (što može biti i kundak puške), no Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, prihvaća zaključke vještaka prof. dr. sc. J. Š. da „dijagnoza iz medicinske dokumentacije automatski za sobom nosi i tvrdnju o sredstvu ozljeđivanja...“ (sve na zapisniku 20. travnja 2009. godine – str. 12.).

Očigledno je, što je vještak i eksplicitno iskazao, da zaključak vještaka o ozljedi ošt. S. Š. nije baziran na dijagnostičkom razlikovanju sredstva kojim je ozljeda nanesena, već je zaključak vještaka utemeljen, prije svega, na dijagnozi iz medicinske dokumentacije, to tim više „...što se i u opisu ozljeda govori o eksplozivnom sredstvu“.

Ozljede koje je zadobio ošt. D. M. (više prostrijelnih rana) nisu sporne i sve su utvrđene na temelju nalaza i mišljenja vještaka dr. M. M. L., prema kojem nalazu je ošt. D. M. zadobio prostrijel trbušne šupljine u desnoj slabinskoj regiji i razdor debelog crijeva (ispod jetre) te razdor desnog bubrega – koji nalaz i mišljenje prihvaća i Vrhovni sud Republike Hrvatske, te je na temelju istog utvrdio ozljeđivanje ošt. D. M. na način opisan u izreci ove drugostupanjske odluke.

Da bi opt. M. H. u cijelosti počinio kazneno djelo iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH, opisano u izreci

drugostupanjske presude, opt. M. H. morao je prekršiti pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba i ubiti ili raniti više ljudi – neprijatelja koji se bezuvjetno predao.

Blanketni karakter odredbi o ratnim zločinima ogleda se u tome što se sve one oslanjaju na pravila međunarodnog prava. Odredbe kojima se propisuje kažnjavanje ratnih zločina su sekundarne norme u odnosu na primarna pravila međunarodnog prava koja utvrđuju zabranjenost ponašanja tijekom rata odnosno oružanog sukoba.

Članak 3. III. Ženevske konvencije ustanovljuje kaznenu odgovornost za kršenje bilo kojeg pravila ili običaja ratovanja koje je dio običajnog ili ugovornog prava i kojim se štiti neka važna vrijednost, a kršenje ima teške posljedice za žrtve. Odredba čl. 3. III. Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima odnosi se na unutarnje oružane sukobe, kao što se Dopunski protokol II. odnosi na zaštitu žrtava unutarnjih sukoba. Danas se Ženevske konvencije (I-IV.) smatraju dijelom običajnog prava.

Isticanje u pobijanoj presudi da se događaj na ... mostu zbog „prave agresije velikih razmjera i rata na grad K... treba sagledavati kao rat i okupaciju, a ne kao oružani sukob...“ (str. 27. pobijane presude) ne vodi računa da je „oružani sukob“, u svojoj suštini, sukob koji nema obilježja rata već se radi o unutarnjem sukobu koji se po svom opsegu i karakteristikama može usporediti s ratom. Za ostvarenje kaznenog djela iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH bitno je to da radnja djela mora uslijediti od početka oružanog sukoba pa do prestanka neprijateljstva, odnosno uspostave mira.

U praksi Međunarodnog suda za kazneni progon osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava na području bivše Jugoslavije (dalje: MKSJ) istaknuto je „...da oružani sukob postoji tamo gdje postoji duži period oružanog nasilja između vladinih snaga i organiziranih oružanih grupa, ili između takvih grupa unutar jedne države...“ (Tužitelj/T. – IT-94-1-AR72 od 02. studenog 1995. godine), a istaknuto je i sljedeće: „dovoljno je da su zločini za koje se osoba tereti bili usko povezani s neprijateljstvima koja su se dešavala na drugim dijelovima teritorija pod kontrolom sukobljenih strana“ (ista odluka).

Isto tako, pozivanje formalne obrane opt. M. H. da se radi o međunarodnom sukobu, a ne unutarnjem sukobu, a time da se radi i o pogrešnoj primjeni Dopunskog protokola II. nije prihvatljivo za Vrhovni sud Republike Hrvatske jer se Protokol I., u konkretnom slučaju, primjenjuje samo na slučajeve kod kojih je došlo do kršenja međunarodnog ratnog prava nakon 08. listopada 1991. godine kada je Republika Hrvatska raskinula sve državnopravne sveze s bivšom državom – kako to s pravom ističe državni odvjetnik na raspravi pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao drugostupanjskim sudom. Osim toga, oružani sukob na području jedne države redovito predstavlja unutarnji sukob.

Da bi počinitelj kaznenog djela iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH ostvario radnju djela, on mora djelovati prema neprijatelju koji se „bezuwjetno predao“.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u rješenju broj I Kž-801/92 od 28. travnja 1993. godine izričito je uka zao prvostupanjskom sudu da prvostupanjski sud suviše ekstenzivno tumači pojam „bezuwjetne predaje“, a u smislu odlučne činjenice kaznenog djela iz čl. 124. st. 1. OKZRH, kao što suviše ekstenzivno tumači odredbe međunarodnog prava (Pravilnika o zakonima i običajima rata na kopnu – kao Prilog Haške konvencije iz 1907. godine) o predaji neprijatelja „na milost i nemilost“, odnosno

situaciju u kojoj neprijatelj postaje „nesposoban da se brani“, kada je u pitanju konkretna situacija u kojoj se našao opt. M. H. u odnosu na grupu rezervista na ... mostu.

Sve te različite kategorije „bezuvjetne predaje“ znače samo to da se neprijatelj stavio pod vlast protivne strane. Da se neprijatelj (rezervist) „bezuvjetno predao“ proizlazi iz utvrđenih činjenica i to prije svega iz okolnosti što je neprijatelju oduzeto dugo oružje, ali i kratko oružje, i takav stvarni položaj neprijatelja (rezervisti) ukazuje da se neprijatelj „bezuvjetno predao“, odnosno, da se stavio na „milost i nemilost“ protivne strane.

Predaja dugog oružja nije sporna. O predaji kratkog oružja iskazivao je svjedok S. Š. i to neposredno pred ovim sudom („...pregledan sam tako da mi ni upaljač nije mogao ostati...“), te svjedoci D. M. („... jedan po jedan izlazili smo iz kamiona i polagali oružje...“), N. J. („...nas su prethodno razoružali na način da su nam prvo uzeli puške, a onda su nas „pipali po tijelu“ ne bi li našli još nešto...“), B. M. („... bili smo pozvani da se predamo, a to znači da predamo i oružje. Dobili smo naredbu da izađemo iz vozila i položimo oružje, i to smo i učinili...“), J. R. („...rezervisti su ostavili kod vozila dugo oružje, a kratko su imali sa sobom pa kada su prišli oduzeli smo im i kratko oružje...“) – na temelju kojih iskaza je Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, zaključio da je rezervistima oduzeto, pored dugog oružja, i kratko oružje, i to već u trenutku predaje na strani M., prije prelaska mosta preko rijeke K. na strani R.. To što pojedini svjedoci (R. R.) iskazuju da je „prilikom pipanja leševa ispao jedan pištolj, nekoliko ručnih bombi M-75 i dva do tri komada kratkog oružja – koje oružje su razdijelili među sobom“, u odnosu na iskaze prethodno navedenih svjedoka, te posebno na okolnost da niti jedno oružje (niti dugo niti kratko) od strane rezervista nije upotrebljeno i da nitko od pripadnika PU ... nije stradao prilikom događaja na ... mostu od strane rezervista, tj. nije utvrđeno da je prema drugoj strani ispoljeno „neprijateljstvo“ koje bi dovelo u pitanje položaj neprijatelja koji se „bezuvjetno predao“ protivnoj strani, ničim ne dovodi u pitanje navedeni zaključak ovog suda da su zarobljeni rezervisti bili potpuno razoružani, odnosno da su se „bezuvjetno predali“ protivnoj strani. Dapače, iz iskaza navedenih svjedoka proizlazi da je nakon prelaska tako razoružanih neprijateljskih vojnika na stranu R., došlo do njihovog razdvajanja na način, da je jedan dio (tzv. aktivna vojska) uredno prevezen u PU ... i kasnije razmijenjen (a to nije ni sporno) dok su rezervisti (ovdje oštećenici) zadržani.

U praksi MKSJ osoba koja pripada drugoj strani „smatra se ratnim zarobljenikom od trenutka kad su pali u vlast neprijatelja. U slučaju ako postoji sumnja u status vrijedi pretpostavka statusa vojnog zarobljenika sve dok kompetentno sudsko tijelo ne odluči o statusu neprijatelja“.

Isto tako, u slučaju Č. MKSJ je prihvatio stajalište „da svaka osoba u rukama neprijatelja mora biti ili ratni zarobljenik i kao takva „pokrivena“ III. Ženevskom konvencijom, ili civil „pokriven“ IV. Ženevskom konvencijom. Nema međustadija: nitko u neprijateljskim rukama ne može biti izvan zakona“.

Prema praksi MKSJ „u određenim slučajevima skriveno oružje može biti argument za nepostojanje privilegiranog statusa ratnog zarobljenika, zbog obveze otvorenog nošenja oružja, ali to je relevantno samo za međusobnu identifikaciju boraca. Ako identifikacija boraca – zarobljenika kao pripadnika oružane formacije suprotne strane nije sporna, skriveno nošenje oružja ne bi trebalo imati utjecaj na status zarobljene osobe. U svakom slučaju, u slučaju sumnje status zarobljene osobe određuje nadležni sud“.

Na temelju svega iznesenog, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, smatra utvrđenim da je opt. M. H. kršio pravila međunarodnog prava (navedenih u izreci pobijane presude) za vrijeme oružanog sukoba i da je ubio te ranio neprijatelja koji se bezuvjetno predao, a ubijeno je više osoba, čime je opt. M. H. u cijelosti ostvario kazneno djelo protupravnog ubijanja i ranjavanja neprijatelja iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH.

U pogledu krivnje opt. M. H., Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, utvrdio je da je opt. M. H. kazneno djelo počinio sa izravnom namjerom, tj. bio je svjestan svog djela i htio je njegovo počinjenje (čl. 11. OKZRH; sada: čl. 44. KZ-a).

Opt. M. H. bio je svjestan svog djela jer je imao svijest o svim okolnostima samog događaja koje ulaze u objektivno biće djela, tj. imao je svijest o svim dijelovima činjenične situacije, tj. njegova svijest bila je aktualna (opt. M. H. doživljavao je sve relevantne okolnosti dane situacije: on zna da je „primio zadatak da sa svojom grupom čuva i preprati u prostorije PU ... grupu vojnika koji su predali oružje i koji su se prethodno predali suprotnoj strani...“, opt. M. H. pucanjem iz puškomitraljeza „Ultimax“ ima svijest o tome da takvim oružjem može ostvariti posljedicu kaznenog djela, tj. smrt više osoba, i on to hoće...“, opt. M. H. imao je svijest o dijelu u vrijeme početka radnji, tj. pucanja na rezerviste, a ono što je najvažnije, kod opt. M. H., kao počinitelja kaznenog djela, postojala je predodžba o stvarnom djelu (konkretnom događaju) koja je obuhvaćala sve okolnosti iz činjeničnog kompleksa koji se odnosi na zakonski opis kaznenog djela zbog kojeg je opt. M. H. oglašen krivim.

Isto tako, nema dvojbe da je opt. M. H. pucanjem iz puškomitraljeza „Ultimax“ na grupu rezervista pokazao bezuvjetnu volju za izvršenjem kaznenog djela, tj. gledano s voljne strane, on je htio posljedicu kaznenog djela jer je i postupao u interesu ostvarenja toga cilja, a ne nekog drugoga cilja, kako to u prvostupanjskoj presudi pogrešno ističe prvostupanjski sud.

Iz tih razloga, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, utvrdio je da je opt. M. H. kazneno djelo iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH ostvario sa izravnom namjerom.

U pogledu ubrojivosti opt. M. H., Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, prihvatio je nalaz i mišljenje vještaka – psihijatra prof. dr. K. P.-Z., prema čijem zaključku opt. M. H. temporae criminis bio je u stanju takve afektivne tenzije koju je vještak – psihijatar ocijenio kao privremenu psihičku poremećenost, a koja je dovela do bitno smanjene sposobnosti opt. M. H. da shvati značenje svoga djela i u istom stupnju da upravlja vlastitim postupcima.

Pored ubrojivosti i oblika krivnje, kod opt. M. H. postojala je i svijest o protupravnosti, tj. opt. M. H. bio je svjestan da je njegovo djelo zabranjeno. Sama svijest o protupravnosti svodi se u suštini na zahtjev da počinitelj kaznenog djela mora biti svjestan društveno-opasnog značenja svoga djela. Radi se o socijalnom značenju djela o kojem značenju je opt. M. H. kao zapovjednik odjeljenja antiterorističke jedinice imao sasvim jasnu predodžbu, naravno, ograničenu stupnjem ubrojivosti koja je bila umanjena u znatnoj mjeri.

Kako je Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud utvrdio kaznenopravnu odgovornost opt. M. H. zbog počinjenja kaznenog djela iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH, pobliže opisanog u izreci ove presude, Vrhovni sud Republike Hrvatske pristupio je odmjeravanju kazne za ostvareno kazneno djelo.

Prije svega, treba ukazati na okolnost da je za kazneno djelo iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje deset godina ili kazna zatvora od dvadeset godina.

Kako je Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, utvrdio da je opt. M. H. kazneno djelo iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH, zbog kojeg je oglašen krivim, ostvario s bitno smanjenom uračunljivošću (čl. 10. st. 2. OKZRH), prema odredbi čl. 38. toč. 1. OKZRH, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, opt. M. H. odmjerio je kaznu zatvora ispod granice propisane zakonom jer je zakon propisao da se počinitelj kaznenog djela može blaže kazniti ako je kazneno djelo počinjeno u stanju bitno smanjene uračunljivosti.

Prilikom odmjeravanja kazne Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, vodio je računa o općim pravilima odmjeravanja kazne iz čl. 37. st. 1. OKZRH.

Uzimajući u obzir sve okolnosti koje utječu na to da kazna bude manja ili veća, Vrhovni sud kao olakotne okolnosti ocijenio je sljedeće okolnosti: prethodnu neosuđivanost opt. M. H.; njegov obiteljski status; okolnost da je otac jednog mladb. djeteta o kojem se brine; okolnost da je kazneno djelo počinio u stanju bitno smanjene uračunljivosti zbog afektivne tenzije psihogene vrste, koju okolnost je Vrhovni sud Republike Hrvatske dodatno cijenio pored činjenice da je stanje bitno smanjene ubrojivosti uzeo u obzir i kod primjene instituta ublažavanja kazne; okolnost da je opt. M. H. djelovao u stanju privremene psihičke poremećenosti psihogene vrste koja ga je dovela u situaciju da „iskali sve nataložene negativne osjećaje koji su ga opterećivali“, a o kojoj okolnosti se izričito izjasnio vještak – psihijatar prof. dr. K. P.-Z.; okolnost da opt. M. H. 18 godina nakon počinjenog kaznenog djela nije kršio bilo kakve društvene norme; okolnost da je nakon počinjenja kaznenog djela prošlo punih 18 godina i da je u tom razdoblju bio pod pritiskom „aktualnog kaznenog postupka“ koji je prema svim kriterijima trajao nerazumno dugo; okolnost da je opt. M. H. osoba narušenog zdravstvenog stanja koje zahtjeva stalnu liječničku kontrolu; okolnost da se opt. M. H. u najtežem razdoblju Domovinskog rata borio na mnogim ratištima; okolnost da je temporae criminis opt. M. H. djelovao u okruženju napada na grad K. – koji je bio pod općom opasnosti; okolnost da je stupanj njegove krivnje bio manji bez obzira na oblik krivnje – jer je stupanj krivnje bio uvjetovan bitno smanjenom ubrojivošću opt. M. H.; okolnost da je bitno smanjena ubrojivost bila uvjetovana i dodatnim karakteristikama ličnosti opt. M. H., tj. njegovom ambivalentnom načinu doživljavanja stvarnosti s imanentno agresivnim crtama zbog ratne neizvjesnosti, nelagode i straha – o čemu je također iskazivao vještak – psihijatar prof. dr. K. P.-Z. te okolnost korektnog držanja u tijeku sudskog postupka; okolnost da sâm nije doprinio dugom trajanju ovog kaznenog postupka.

Isto tako, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, kao otegotnu okolnost cijenio je kod opt. M. H. tešku posljedicu ostvarenog kaznenog djela, tj. smrt trinaest osoba i teško ranjavanje dvije osobe – koja posljedica znatno premašuje kvalifikatornu okolnost iz st. 2. čl. 124. OKZRH.

Imajući na umu svrhe kažnjavanja, te uzimajući u obzir sve olakotne i otegotne okolnosti koje su utvrđene u ovom kaznenom postupku, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud smatra da će se ublaženom kaznom zatvora u trajanju od 8 (osam) godina ostvariti sve svrhe kažnjavanja iz čl. 31. OKZRH (sada: čl. 50. KZ-a), a posebno ona svrha da se primjenom kazni utječe na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela i pravednosti kažnjavanja njihovih počinitelja, bez obzira na to o kakvim se kaznenim djelima radi.

Po čl. 45. st. 1. OKZRH opt. M. H., u kaznu uračunato je vrijeme provedeno u pritvoru od 06. ožujka 1992. godine do 04. rujna 1992. godine, te od 05. svibnja 2009. godine – pa nadalje.

Po čl. 122. st. 4. ZKP opt. M. H. u cijelosti je oslobođen obveze naknada troškova kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1-6. ZKP, jer je Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio da bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanja osoba koje je dužan uzdržavati.

Slijedom navedenog, po čl. 390. i čl. 384. u vezi čl. 378., a sve u vezi čl. 376. ZKP, odlučeno je kao u izreci ove presude.

U Zagrebu 04. svibanj 2009. godine

Zapisničar:

Željka Kovačićek, v.r.

Predsjednica vijeća:

Senka Klarić-Baranović, v.r.

UPUTA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ove presude stranke imaju pravu žalbe u roku od 15 (petnaest) dana od dana primitka pisanog otpavka. Žalba se podnosi Županijskom sudu u Karlovcu, u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku, a o njoj u trećem stupnju odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske.